

Kouluterveyskysely 2017

Tulosten haltuunoton ja käytön toimintamalli
Helsingissä

23.11.2017

Helsinki

TULOKSIA HELSINKITASOLLA: Valtaosa helsinkiläisistä lapsista ja nuorista voi hyvin, he pitävät koulunkäynnistä ja harrastavat erilaisia asioita. Siitä huolimatta erilaista oireilua esiintyy runsaasti ja esimerkiksi koulu-uupumusta, ahdistuneisuutta, epäterveellisiä elintapoja, yksinäisyyttä ja väsymystä esiintyy monella lapsella ja nuorella.

Lukion ja ammattiin opiskelevien hyvinvoinnissa on edelleen eroja, mutta käytettävissä olevan tiedon perusteella näyttää siltä, että erot ovat kaventuneet. Ammattiin opiskelevien hyvinvointi on kohentunut usealla mittarilla kun taas lukiolaisten on heikentynyt. Myös 8.- ja 9. –luokkalaisten elintavat näyttäisivät parantuneen, lukuun ottamatta liikuntaa, ylipainoa ja nukkumista. Alaluokkien oppilaiden elintavat, kokemus koulunkäynnistä ja kasvuympäristön turvallisuudesta on keskimäärin samalla tasolla kuin koko maassa. *Lähde: Kouluterveyskysely 2017 – katsaus Helsingin tuloksiin*

Myönteistä

- Lähes kaikilla helsinkiläislapsella ja nuorella on harrastus
- Nuorten yhteenkuuluminen perheeseen ja kavereihin on hyvällä tasolla
- Alaluokilla melkein kaikilla on vähintään yksi kaveri
- Keskusteluyhteys vanhempiin on parantunut
- Iso osa nuorista voi keskustella mieltä painavista asioista jonkun kanssa
- Tukea ja apua hyvinvointiin saadaan oppilaitoksen ammattilaisilta kohtuullisen hyvin
- Koulunkäynnistä pidetään ja luokkien työrauha on parantunut
- Koulukiusaaminen on vähentynyt yläluokilla ja ammattioppilaitoksissa
- Raittiiden nuorten osuus on lisääntynyt
- Nuorten humalahakuinen juominen ja tupakointi on vähentynyt
- Vähän liikkuvien nuorten osuus on pienentynyt

Huolestuttavaa

- Joka kymmenellä yläluokkalaisella ei ole läheistä kaveria ja monet kokevat yksinäisyyttä.
- Vajaa puolet kokee osattomuutta ja irrallisuutta suhteessa koulu- ja luokkayhteisöön.
- Monilla on vaikeuksia vähentää netinkäyttöä .
- Helsingin koulujen fyysiset työolosuhteet koetaan koko maata heikommiksi
- Koulukiusaamista on edelleen paljon ja aikuisten puuttuminen ei aina auta.
- Monet nuoret nukkuvat liian vähän.
- Koulu-uupumusta ja stressiä on useammin kuin koko maassa.
- Ahdistuneisuus on lisääntynyt tytöillä
- Osa nuorista ei liiku ollenkaan
- Nuorten ylipaino on lisääntynyt
- Poikien elintavat ovat tyttöjä huonommat

Kouluterveyskyselyn vahvuudet ja Helsingin vastaajat

Kysely tarjoaa valtakunnallista ja kaupunkikohtaista seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, elinoloista, kouluoloista, opiskelusta, osallisuudesta ja avun ja tuen tarpeesta. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Kysely tarjoaa pitkän aikavälin trenditietoa, joka tukee kunnan tilasto- ja rekisteritietoa.

Tieto perustuu lasten ja nuorten kokemuksiin ja näkemyksiin.

Helsingissä kyselyyn vastasi vuonna 2017 19 025 lasta ja nuorta sekä 4.- ja 5.-luokkalaisten huoltajat.

- Perusopetus 4.- ja 5.-luokka: 7932 vastaajaa
- Perusopetus 8.- ja 9.-luokka: 5125 vastaajaa
- Lukion 1. ja 2. vuosi: 3809 vastaajaa
- Ammattioppilaitosten 1. ja 2. vuosi: 2159 vastaajaa
- Kyselyyn vastanneiden huoltajien lukumäärä ja vastaukset ovat käytettävissä vuonna 2018

Kyselyyn vastattiin 222 koulussa ja oppilaitoksessa (toimipisteessä) Helsingissä.

Mistä tulokset löytyvät?

- Tulokset löytyvät THL:n avoimesta tulospalvelusta <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>
- Perustuloksia -> indikaattoreita on noin 250.
- Tulokset ovat avoimia, joka toinen vuosi päivittyviä ja tarkoitettu jatkuvaan käyttöön.
- *Kunnille ei tehdä* enää perinteisiä raportteja tai indikaattorikoosteita.
- Perustulokset ovat kunnille maksuttomia.
- Tulospalvelu täydentyy vuoden 2017 loppuun mennessä.
- Koulukohtaiset tulokset päivitetään tulospalveluun salasanan taakse viikolla 50.
- Indikaattoreiden muodostuksesta löytyy tarkempia tietoja tulospalvelussa.
- Indikaattoreihin tulee tarkemmat kuvaukset siitä, mitä ne kertovat.
- Huomioi, että eri indikaattoreilla on usein eri vastaajamäärät.
- Tutustu THL:n lyhyisiin [opastusvideoihin](#) ennen tietojen hakua. Käytettävissä on myös käyttöliittymän [ohjeet](#)

Koulu ja oppilaitoskohtaisten tulosten salasanat

- THL lähettää vastanneille koulujen ja oppilaitosten rehtoreille linkin ja salasanat tuloksiin.
- Mikäli vastanneita yksikössä on alle 30, tuloksia ei todennäköisesti saada.
- Toimialajohtajien kanssa on sovittu, että rehtorit lähettää edelleen koulukohtaiset tulokset oppilas- ja opiskelijahuollon käyttöön (kuraattoreille, psykologeille ja Sote:n terveydenhoitajille). Ohje koskee kaupungin kouluja ja oppilaitoksia. Yksityiset koulut ja oppilaitokset päättävät itse salasanojen jaosta. Mikäli koulu saa alle 30 vastaajien tuloksia, niitä EI tietosuojasyistä lähetetä edelleen.
- Kuntaan tulee myös kouluastekohtaisia salasanoja, josta näkyy kaikkien kaupungin koulujen ja oppilaitosten vastaukset. Nämä linkit ja salasanat lähetetään toimialoille erikseen sovituille henkilöille.

Tietojen tarkastelu THL:n tulospalvelussa

- Tietoja voi tarkastella kouluasteen, sukupuolen, alueen ja kyselyvuoden mukaan
- Tulospalvelussa on graafiset tulokset, joista on erilliset selailut indikaattoreittain
 - perustuloksista – *sisältää kouluasteet ja sukupuolen yhdeltä alueelta*
 - alueellisista vertailuista – *voi valita alueet joita verrataan omaan kouluun sukupuolittain ja kouluasteittain*
 - aikavertailuista – *indikaattorin kehitys eri kyselyvuosina yhdeltä alueelta kouluasteittain, sukupuoli valintana*
- Tilastokuutioissa ovat kaikki tulokset tarkasteltavana
- Tietoja voi tallentaa kuvina, pdf:nä tai exceltaulukoina

Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen kaupunkitasolla

Helsinki

Kouluterveyskysely 2017 tulosten hyödyntäminen Helsingissä

Kaupunkitasolla

Tiedolla johtaminen

Strategiatyö ja seuranta

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila ja kehitys

Erillisjulkaisut

Valtuustoraportoinnit

Indikaattorit osana kaupungin omia tietokantoja

Toimialoilla

Palvelujen johtaminen tiedolla

Toiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta tiedon perusteella

Tuloksia käsitellään johtoryhmissä ja työyhteisöissä

Tuloksia käsitellään nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudissa

Poikkihallinnollisissa työryhmissä ja verkostoissa

Toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tiedon perusteella

Tuloksia käsitellään mm Lasu-kollegiossa, Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa ja opiskeluhuollon ohjausryhmässä

Tuloksia käsitellään erilaisissa verkostoissa, joissa kolmas sektori mukana

Oppilaitoksissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

Käsitellään koulukohtaisia tietoja

Toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tiedon perusteella

Tuloksia käsitellään lasten, nuorten ja vanhempien kanssa

Tuloksia käsitellään työyhteisöissä

Tulokset kaupunkitasolla

- Arvokasta lasten ja nuorten tuottamaa kokemustietoa tilasto ja rekisteritietojen tueksi, jota voidaan käyttää kunnan hyvinvointiraportoinnissa, kaupunkistrategian seurannassa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seurantatyössä sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen vastaisessa työssä.
- Tietoa käytetään kaupunkitutkimus ja –tilastot yksikön [erillisjulkaisuissa](#) esim. [kvartti.fi](#) . Koosteita löytyy [kouluterveyskyselyn Internetsivuilta](#).
- Kaupunkitasoiset kouluterveyskyselystä nostetut seurantaindikaattorit on päivitetty:
 - [www.nuortenhyvinvointikertomus.fi](#) -> indikaattorit
 - [www.hyvinvointitilastot.fi](#) -> lasten ja nuorten tilastoindikaattorit (kuvioita ja tilastotietoja)
- Keväälle 2018 on suunnitteilla kouluterveyskyselyn tutkimusaineiston hankinta. Aineistosta voidaan tarkastella erilaisissa perheissä ja elämäntilanteissa elävien lasten ja nuorten hyvinvointia kuten maahanmuuttajataustaiset, toimintarajoitteiset ja kodin ulkopuolelle sijoitetut. Myös aluetiedot ovat saatavilla.

Tulokset toimialoilla

- Tuloksia käsitellään toimialojen:
 - Johtoryhmissä
 - Työryhmissä, erityisesti niissä palveluissa, joissa lapset ja nuoret ovat asiakkaana.
 - Lasten, nuorten ja vanhempien kanssa; kouluissa, vanhempainilloissa, osana opetusta, kokemusasiantuntijoiden kanssa ja erillisissä kehittämistapahtumissa.
- Materiaalina on: tehty tilastokatsaus sekä koulutusastekohtaiset indikaattorikoosteet. Löytyy Helsingin kouluterveyskyselyn internetsivuilta. Toimialoilla voidaan poimia THL:n avoimesta tulospalvelusta eri käyttötarkoituksiin sopivia tietoja.
- Toimialojen johto vastaa tulosten hyödyntämisestä ja Helsingin kouluterveyskyselytyöryhmän edustajat toimivat tarvittaessa apuna ja tukena.
- Tuloksia hyödynnetään toiminnan seurantavälineenä muun tiedon rinnalla.

Tulokset poikkihallinnollisissa työryhmissä ja verkostoissa

Tulokset käsitellään ainakin näissä verkostoissa:

- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto
- Lasu-kollegio
- Opiskeluhuollon ohjausryhmä

- Verkostojen sihteerit ja puheenjohtajat vastaavat tulosten käsittelystä.

Tulokset kouluissa, oppilaitoksissa ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

- Kouluterveyskyselyn tulosten säännöllinen käyttö tukee suunnitelmallista, tavoitteellista ja pitkäjänteistä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämistä. Tulosten pohjalta voidaan laatia toimintasuunnitelma siitä, mitä konkreettisia kokonaisuuksia kouluissa ja oppilaitoksessa lähdetään kehittämään seuraavan kahden vuoden aikana.
- Tulokset tuovat arvokasta tietoa koulujen ja oppilaitosten moniammatillisten oppilashuolto- ja opiskelijahuollon ryhmien työskentelyyn.
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa voidaan tulosten perustella myös kohdentaa terveyteen ja elintapoihin liittyvää työskentelyä tulosten perusteella.
- THL:n sivuilta löytyy erilaista [tukimateriaalia](#)
- Syksyllä 2018 on käytettävissä uusia THL:n tuottamia tukipaketteja tulosten käsittelyyn lasten, nuorten ja vanhempien kanssa.

Kouluterveyskyselyn tulokset osana koulujen ja oppilaitosten työtä

Helsinki

Koulukohtaisten tulosten hyödyntämisen eri vaiheet

- **Rehtori:** Vastaa prosessin etenemisestä omassa koulussaan opiskeluhuoltohenkilöstön tuella
- **Opiskeluhuoltohenkilöstö (psykologit ja kuraattorit)** analysoivat tulokset yhdessä rehtorin kanssa
- **Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä:** käsittelee analyysin tulokset rehtorin/apulaisrehtorin johdolla
- **Opettajat:** Esitellään tulokset opettajille ja pohditaan yhdessä ratkaisuja
- **Oppilaat ja opiskelijat:** tietoa tuloksista, pohditaan yhdessä ratkaisuja, hyödynnetään opiskelussa jne.
- **Huoltajat:** tietoa tuloksista, pohditaan yhdessä ratkaisuja ja yhteistyömuotoja
- **Yhteistyöverkostot:** suunnitellaan yhdessä toimia ja vastauksia esiin nostettuihin asioihin liittyen
- Rehtorin johdolla suunnitelmat toimenpiteiden viemiseksi käytäntöön: esim. toimintasuunnitelma ja pitkäaikaisseuranta
- Psykologit ja kuraattorit vastaavat omissa toimipaikoissaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvien asioiden huomioon ottamisesta toiminnassa.

Tuloksiin tutustuminen ja niiden jatkotyöstö kouluissa ja oppilaitoksissa.

- Tutustu ensin Helsingin perustuloksista tehtyyn tilastokatsaukseen ja sen jälkeen koulutusasteesi indikaattorikoosteeseen. Löytyvät Helsingin [kouluterveyskyselyn internetsivuilta](#).
- Tutustu sen jälkeen THL:n tuottamaan koulukohtaiseen tiivisteeseen, joka avautuu koulun salasanan avulla.
- Tutustu niihin indikaattoreihin, joissa on oleellista muutosta. Tulospalvelun indikaattoreihin tulee merkintä näiden osalta.
- Tuloksista voi nostaa oman koulun osalta 1-3 myönteistä asiaa ja 1-3 huolenaihetta
- Keskustelkaa tuloksista ja pohtikaa tulosten pohjalta kehittämissideoita ja toimenpideehdotuksia (kuka tekee ja mitä).
- Sopikaa, miten toimenpiteet toteutetaan, seurataan ja arvioidaan.

Kokonaisuuden hahmottaminen teemojen avulla

- Teemoina/aihealueina ovat
 - Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika
 - Terveys ja toimintakyky
 - Elintavat
 - Koulunkäynti ja opiskelu
 - Perhe ja elinolot
 - Kasvuympäristön turvallisuus
 - Palvelut ja avunsaanti
- Voi esimerkiksi teema kerrallaan katsoa koulun tilannetta suhteessa koko Helsinkiin ja katsoa onko teemassa yleisesti positiivista vai negatiivista kehitystä

Yhteenveto syksyn 2017 työskentelystä sekä työsuunnitelma keväälle 2018

Syksyn 2017 työskentely tiedon parissa- yhteenveto

Syys-marraskuu 2017

- Osa tuloksista julkaistiin THL:n avoimeen tulospalveluun
- Laaja tiedotus
- Tilastokatsaus Helsingin tuloksista
- Indikaattorikoosteet kouluasteittain
- Materiaalit: hel.fi/kouluterveyskysely.fi
- Koulutus- ja tiedotustilaisuuksia
- Tulosten käytön opastusta koulujen kuraattoreille, psykologeille ja muille

Joulukuu 2017

- Koulujen ja oppilaitosten tulokset valmistuvat viikolla 50
- Ruotsinkielinen tietokanta päivittyy viikolla 50
- Tietokanta päivittyy sieltä vielä puuttuvilla tiedoilla viikolla 51
- Koulutus- ja tiedotustilaisuuksia
- Tulosten käytön opastusta koulujen kuraattoreille ja psykologeille

Kevään 2018 tiedon hyödyntämissuunnitelma

- Pääkaupunkiseudun ja THL:n yhteinen seminaari 18.1.
- Tuloksiin tutustuminen kaupungin eri tahoilla
- Kaupunkitutkimus ja –tilastot yksikkö järjestää tarvittaessa mahdollisuuksien mukaan tiedon käytön opastustilaisuuksia
- Aineiston perusteella kehittämissideoita ja toimenpidenostoja
- Aineiston käyttö toiminnan suunnittelussa
- Helsingin kouluterveyskyselytyöryhmä tarkentaa tätä toimintaohjetta saadun palautteen pohjalta sekä seuraa tulosten päivittymistä tulospalveluun.
- Käynnistetään neuvottelut THL:n kanssa tutkimusaineiston hankinnasta kaupungin omaan käyttöön.

Yhteystiedot lisäkysymyksiä varten

Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus- ja tilastot;

Kouluterveyskyselyn yhteyshenkilö:

Stina Högnabba, stina.hognabba@hel.fi tai puh 09 3104525

Helsingin kouluterveyskyselytyöryhmä:

Kaupunkitutkimus ja –tilastot yksikkö: Stina Högnabba ja Sanna Ranto

KASKO: Crister Nyberg, Vesa Nevalainen ja Raija Nummelin

KUVA: Harri Taponen ja Päivi Kuusela

SOTE: Tuula Salmivaara-Pesonen, Tarja Saarinen ja Pia Valjakka

Yhteystiedot: etumini.sukunimi@hel.fi